

**TELA, TAKVİYE BANTLARI VE
LASTİKLER**

TELA

- Tela, deri veya kumaşları sertleştirmek için çeşitli gereçlerden farklı yöntemlerle yapılmaktadır. Doğal ya da kimyasal liflerden elde edilebildiği gibi, son dönemlerde nonwoven (dokusuz yüzey) üretim teknikleri ile üretilmektedir.
- **Dokusuz Yüzey (Nonwoven) Telalar** İpliğe dönüştürülmemiş, doğal ya da kimyasal liflerle oluşturulan tekstil yüzeylerin, çeşitli yapıştırıcı ve çeşitli yöntemlerle kaplanmasıyla elde edilir.
- Dokunmamış telalar ucuz olması, pek çok çeşidinin bulunması ve kolay işlenebilir olması bakımından oldukça yaygın bir biçimde kullanılmaktadır.
- **Dokuma Telalar**
- Dokuma yüzeylere, çeşitli yöntemlerle bir kaplamanın oturtulmasıyla elde edilen telalardır. Ayakkabı üretiminde sıklıkla kullanılmaktadır.
- **Örgü Telalar**
- Örme yüzeylere uygulanan kaplamalarla elde edilen telalardır. Ayakkabı üretiminde pek tercih edilmemektedir.
- Örgü telaların en önemli avantajı yüksek esneme özelliğine sahip olmasıdır.

- Yüzeyi yapışkan maddelerle kaplanmış kendinden yapıştırma özelliği olan farklı ham maddelerden üretilen bu takviye malzemeleri yapışkan tela ismiyle de anılır.
- Uygulanacakları yere ısı yardımı ile yapıştırılır. Ayakkabıcılıkta ince saya malzemelerini (deri, kumaş) güçlendirir, hacim ve direnç kazandırır, biçim ve dayanıklılığını destekler, buruşmasını azaltır, belli bir sertlik ve form kazandırır.
- Sayada bağcık deliklerinin ve dikişlerin altını desteklemek, kambre işleminde sayanın formunu korumak için kullanılır. Telalardan istenen en önemli özellik yapışma gücüdür.
- Bazı telalar üzerinde kullanılan maddeler su geçirmezliği sağlamaktadır.

Telalar çoğunlukla pamuklu ve keten elyaflarından yapılmaktadır. Bu iplikler ile bez ayağı tekniğinde dokunarak kumaş elde edilmektedir.

Diğer kumaşlarda olduğu gibi telalar metre işi satılmaktadır. Telalar genellikle saya elemanlarının tüm yüzeyine yapıştırılarak kullanılmaktadır.

Rulo halinde telalar

- Ayakkabının sayesinde güçlenmesi gereken kısımlara; sağlamlık, dayanıklılık veren malzemelere "takviye" denir. Ayakkabının özellikle yüz kısmında, ayak hareketlerinin etkisi ve dış etkenlerden dolayı oluşan buruşmalara karşı sayanın tersinden yerleştirilir.
- Takviye malzemeleri ile ayakkabıda görünüm, sağlamlık ve kalite sağlanır. Ara katman olarak kullanılır ve kullanıldığı yere göre farklılık gösterir.
- Takviye malzemeleri sadece ince, zayıf deri sayalarda değil, özellikle kumaş sayalarda mutlaka kullanılmaktadır.
- Ayakkabının şeklini koruyarak, dayanıklılığını artırır.
- Tela, takviye (tıranta) bantları, takviye fitilleri ve formela malzemeleri takviye amaçlı olarak saya ile astar arasında ayakkabı üretiminde kullanılmaktadır.

- Takviye gereçleri geniş yüzeyler olarak veya farklı enlerde bant şeklinde satışı sunulmaktadır. Bantlar ağız, arka çatı dikişlerinde veya parçaların birleştiği kısımlarda kullanılmaktadır.
- Tekstil malzemelerden çeşitli genişliklerde şerit halinde üretilmiş bu malzemelerin bir tarafı yapışkan özelliktedir. Takviye bantları; arka çatı dikişini kuvvetlendirmek, bağcık deliklerini güçlendirmek, gevşek özellikteki deri parçalarını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılır.
- Ayakkabının model özelliğine göre deforme olabilecek dikişlerin altına farklı genişliklerde ve yapıda takviye bantları kullanılmaktadır.

- Malzeme ham maddesine göre farklılık gösterirler. Kullanım amacına uygun olarak kalınlıkları ve yumuşaklıkları farklı özellikte olarak üretilmişlerdir. Kullanım alanı oldukça fazladır.
- Bazıları ise özellikle ince ve fitil biçiminde bantlar yapışkanlı olmayıp yapıştırıcı madde sürülerek kullanılmaktadır.
- Takviye bantları, sayada dikişin özelliğine ve kullanım yerine uygun olarak tercih edilir.

Takviye bantları

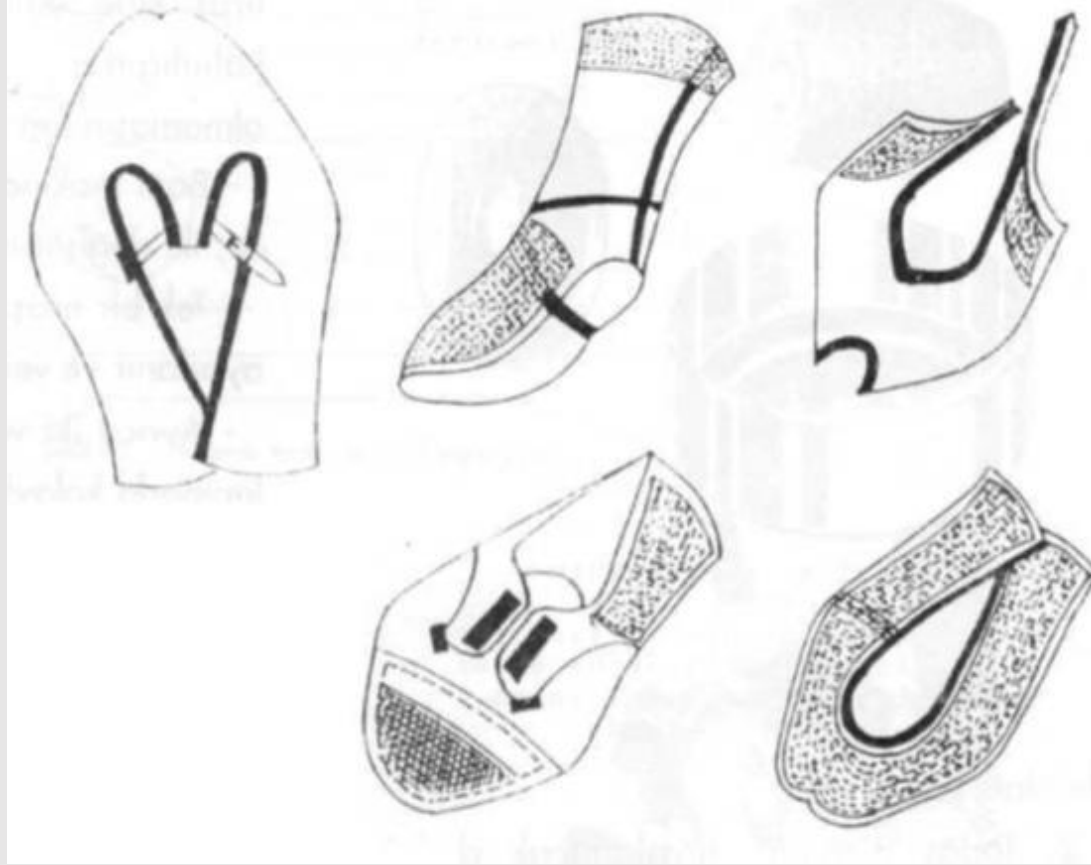
TAKVİYE BANTI ÇEŞİTLERİ

Takviye bantları sayı dikişlerinin sağlamlığını artırmak, derinin esnemesini engellemek, monte işlemi sırasında oluşabilecek yırtılmaları önler.

Sayanın dikiş yerlerinin altından yerleştirilen takviye şeritleri genişliklerine göre; kalın, ince ve yuvarlak fitil şeklinde gruplandırılabilir.

- **Kalın şeritler;** genellikle deri dikimi yapıldıktan sonra dikişin esnememesi için kullanılır.
- **İnce şeritler;** kıvrırma işleminin yapılacağı kısımlarda, kıvrılacak derinin arasına yerleştirilmek üzere kullanılır.
- **Yuvarlak fitil şeklinde şeritler;** model özelliğine göre görünümde tokluk vermek ve montajda çekme kuvveti ile oluşacak yırtılmalara karşı kullanılır. İnce ve yuvarlak görünümlüdür. Yapıştırıcı sürülerek kullanılır.

TAKVİYE BANTI KULLANIM YERİ

Sayada kullanım yerleri

LASTİK

- 5mm ile 15 cm. arasında değişen kalınlıklarda esneme özelliği yüksek çeşitli renklerde üretilmekle birlikte çoğunlukla beyaz, siyah ve kahve renklerinde üretilen şerit halinde dar dokumalardır.
- Hammaddesi kauçuk ve latekstir. 1840 yılı başlarında endüstride kullanılmaya başlanmıştır.
- Ayakkabıların giyimini rahatlatmak ve estetik bir görünüm kazandırmak için ayakkabı ağız, konç, bant vb. kısımlarında kullanılmaktadır.

LASTİK

- Yassı, yuvarlak ve dokunarak yapılan türleri bulunmaktadır. Ayakkabı üretiminde çoğunlukla çeşitli enlerde yassı lastikler kullanılmaktadır. Yuvarlak lastikler ise ayakkabı bağlarında kullanılmaktadır.
- Polyester, naylon ve pamuk ipliğinden yassı lastikler üretilmektedir.
- Polipropilen ve lateks ürünleri yuvarlak lastiklerde kullanılmaktadır.
- Polyester ve lateksten üretilen dokuma lastiklerde atkı ve çözgü sayısına göre esneme özelliği kazanmaktadır.
- Yassı lastiklerde iki renkli, desenli (baskı), simli çeşitleri bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akçakale, N.(2017). Ayakkabı Malzeme Teknolojisi. Gece Kitaplığı.
- M.E.B Megep. (2007). Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi. Takviye Malzemesi Modülü. Ankara.
- M.E.B Megep. (2007). Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi. Yardımcı Malzeme Testi Modülü. Ankara.
- M.E.B Megep. (2011). Giyim Üretim Teknolojisi. Tekstil Yüzeyleri Modülü. Ankara.
- Somçağ H. (2003). Yayımlanmamış Ders Notları. Ankara.
- <https://www.tekislantik.com/tr/urunler>